

ROSSZULLÉTEK, MÉRGEZÉSEK

Önkéntes tűzoltóként vagy polgárőrként számos olyan eset adódhat, ahol olyan állapottal találkozunk, amelyet a köznyelvben „rosszullétnek” hívnak. Kiadványunk néhány olyan belgyógyászati eredetű, vagy toxikus hatásra visszavezethető „rosszullétet” vesz sorra, amelynek tüneteit, megjelenési formáit érdemes lehet megismerni.

Ájulás

Rövid ideig tartó eszméletvesztés, melynek hátterében, többségben vérnyomáscsökkenés, az agy átmeneti vérellátási zavara áll. A kiváltó ok sokminden lehet. Pl.: ijedtség, egyirányú tartós igénybevétel, meleg, nem szellőző helyiség-oxigénhiány, terhesség kezdeti jelei, belső vérzés, vérszegénység stb.

Tünetek:

- sápadtság- esetleg hűvös verejték,
- gyengeség, szédülés, hányinger,
- szikralátás, összeesés.

Stroke – agyi érkatasztrófa

Leggyakrabban egy agyi ér beszűkülése- vagy elzáródása a problémaforrás, amely zavart okoz az agyi vérellátásában. Ritkábban fordul elő tényleges vérzés, agyvérzés.

Tünetek:

- Féloldali végtaggyengeség, -bénulás, -zsibbadás

- felemás, eltorzult – nem szimmetrikus arc, csüngő szemhéj
- átmeneti vagy tartós látásvesztés, kettőslátás, látótérkiesés, pupilladifferencia
- beszédzavar: érthetetlen, értelmezhetetlen hangok, nehezen formált szavak
- beszédértési nehézsége
- szédülés
- lehet fejfájás
- hirtelen eszméletvesztés, típusos légzéssel
- görcsök, rohamok.

Alkoholmérgezés

A szervezet véralkoholszintje ezrelékben adható meg, kifejezi, hogy egy liter vérnek hány ezreléke tiszta etil-alkohol.

Tünetek:

- 0,5 ezrelék: változik a mozdulatok összehangoltsága, nő a reakcióidő, a mozdulatok pontossága csökken.
- 0,5-1,5 ezrelék: ittasság: piros arc, hadaró beszéd, élénkebb mozdulatok és mimika, hevesebb és hangolatlanabb mozdulatok. Egyesek csendessé, mások agresszívebbé válhatnak. Megemelkedik a vérnyomás, tágabb a pupilla, szaporább a pulzus.
- 1,5-2,5 ezrelék: részegség: erőszakosabb viselkedés, érzelmi hullámváz-szélsőségek, „mindenre képes vagyok”-érzés. A mozdulatok lassulnak, a koncentráció csökken. Gyakran hányás jelentkezik, ami fulladásveszéllyel jár. A reakcióidő jelentősen csökken.
- 2,5-3,5 ezrelék: súlyos részegség: súlyos zavarok a mozgáskoordinációban, alig érthető beszéd, légzés lassul, álmoság jellemző. Gyakori a hányás.
- 3,5-4,5 ezrelék: kóma: az eszméletvesztésig bármi előfordulhat. Könnyen életveszélyessé válhat az állapot, fulladásveszély fokozott. A vérnyomás és a

testhőmérséklet csökken, lehűlésveszély.

- 4,5-5,0 ezrelék: bénulhat a légzőközpont, légzése lehet akadozó, ez az állapot életveszélyesnek tekintendő.

Drogok

Manapság igen nagy mennyiségű szintetikus kábítószer elérhető Magyarországon, amelyek hatásait rendkívül nehéz meghatározni, csoportosítani, mert összetételük nem, vagy nem igazán ismert.

A drogok között alapvetően négy nagy csoportot különböztetünk meg (azok figyelembe vételével, amelyeket ezekbe be lehet sorolni):

- ópiát hatású szerek: heroin, kodein, dolargan, morphin. Bódult állapot, túhegynyi pupillák, mély kóma, légzési elégtelenség jellemezheti
- stimulánsok: amfetamin és származékai, kokain, koffein, ephedrin. magas vérnyomás, tág pupillák, izgatottság, emelkedett testhő, kiszáradás, görcsrohamok jellemzik.
- hallucinogének: hasis, LSD. pupillák tágak, emelkedett vérnyomás, görcsroham, izgatottság, hallucinációk, láz jellemezheti.
- szerves oldószerek: tudatzavarokat, eszméletlen állapotot válthat ki.

Szén-dioxid-mérgezés

A szén-dioxid-mérgezés általában olyan általános tüneteket produkál, amelyek alapján viszonylag nehéz beazonosítani. Ezek lehetnek:

- émelygés,
- fejfájás,
- hányinger, hányás.

Van azonban néhány jellemző tünete is, amelyekből – illetve egyéb külső körülményekből – sikerrel lehet következtetni a szén-dioxid-mérgezésre:

- álmoság,
- fáradékonyság,
- levertség.

A szén-dioxid nagy koncentrációban belélegezve azonnali eszméletvesztést és légzésbénulást, halált okozhat.

Szén-monoxid-mérgezés

A szén-monoxid a mentő tűzvédelemben az egyik leggyakoribb és legnagyobb problémát jelentő gáz, és mivel a tökéletlen égés során kerül elő, különösen nagy veszélyt jelent vegyestüzelésű kályhákkal, nyílt égésterű kazánokkal felszerelt lakóterekben.

Ahogy a szén-dioxidnál, úgy a szén-monoxid esetén is vannak általános tünetek, amelyekből nehéz egyértelmű következtetést levonni (és melyek megegyeznek a szén-dioxid-mérgezés tüneteivel). Ezek:

- émelygés
- fejfájás
- hányinger, hányás

Vannak ugyanakkor speciális tünetek is:

- végtagok gyengesége,
- izomgyengeség,
- tudatzavar.

A nagy koncentrációjú szén-monoxid mérgezés eszméletvesztéshez, légzésleálláshoz, halálhoz vezet.

A jellegzetességeket a mérgezés súlyossága alapján három stádiumba oszthatjuk.

- Első stádium: a mérgezést szenvedett nyugtalan, kábult, fáradt, fejfájásra panaszkodhat, bőre kipirult. Jelentkezhet nála szédülés, hányás.
- Második stádium: izomgörcsök jelentkezhetnek a végtagokban, görcsroham, állhat be, eszméletvesztés követi.
- Harmadik stádium: az izmok ellazulása, légzésbénulás, mely halálhoz vezet.

Lecsökkent vércukorszint

Általában (de nem kizárólag) cukorbetegknél fordul elő ez a rosszullét, például a nem megfelelő táplálkozás következtében (az adott napon/időszakban keveset, vagy nem megfelelő ütemben evett). A tünetek lehetnek:

- gyengeség, remegés, éhség,
- szédülés,
- néha agresszió, furcsa viselkedés,
- erős verejtékezés,
- súlyosabb esetben görcsroham, légzészavar, eszméletvesztés.

Infarktus

Infarktus alapvetően a szívizom elhalása, ami oxigénhiány miatt alakul ki, általában a szív saját ereinek szűkülete, elzáródása miatt. A kialakulásáért számos rizikófaktor lehet felelős a túlsúlytól a koleszterin- és vérnyomásproblémákon át a dohányzásig vagy a stresszig.

Tünetek:

- legjellemzőbb a szegycsont mögötti fájdalom, változatos intenzitással,
- karokba, vállba, állkapocsba stb. kisugárzó fájdalom – gyakran (főleg nőknél) atipikus tünetként egyedül a kisugárzás jelentkezik (vagyis pl. mellkasi fájda-

lom nincs, csak hát- vagy hasfájás),

- légszomj,
- köhögés,
- szédülés,
- eszméletvesztés,
- hányinger, hányás,
- erős izzadás,
- félelem, szorongás.

Allergia

Az allergia az immunrendszer túlzott reakciója olyan anyagokra, amelyek egészséges, nem allergiás egyéneknél enyhébb, vagy semmilyen választ nem váltanak ki a szervezetből. Rengeteg oka lehet, a jellemzőbbektől a por- és pollen-allergia, de a rosszullétek szempontjából elsősorban inkább az ételallergiát és a rovarcsípéseket lehet megemlíteni.

Tünetek:

- különféle bőrelváltozások, kiütések, viszketés,
- szédülés, gyengeség,
- zavartság,
- nehézlégzés, légzészavarok, légzésleállás
- duzzadó ajak, nyelv, garat,
- hányinger, hányás,
- keringészavar, vérnyomáscsökkenés, keringésleállás.

